

LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-1007 20 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant prisidėti prie pažeidžiamų asmenų grupių realiųjų pajamų lygio išsaugojimo toliau sparčiai augant energijos produktų kainoms, kartu prisidedant prie Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, numatytų iniciatyvų, nukreiptų į skurdo ir nelygybės mažinimą.

Augant energijos produktų kainoms imtis pagalbos priemonių namų ūkių vartotojų atžvilgiu rekomenduoja ir Europos Komisija¹. Tarptautinio valiutos fondo ekspertų nuomone², daugiau dėmesio turėtų būti telkiama pažeidžiamiausių namų ūkių vartotojų pajamų apsaugai, įvertinus tai, kad, kylant energijos produktų kainoms, o kartu ir didėjant kitų kasdienio vartojimo prekių kainoms, būtent mažiausias pajamas gaunančių asmenų grupių būtinosis išlaidos sudaro vis ženklėsnę vartojimo krepšelio dalį. Todėl svarbu imtis priemonių, kad būtų amortizuotos dėl išaugusių energijos produktų kainų ir daugiausia jų lemto didesnio, nei tikėtasi, infliacijos šuolio³ su didžiausia rizika neapmokėti sąskaitų už energiją susiduriančių mažas ir vidutines pajamas gaunančių asmenų grupių patiriamos išlaidos.

Įstatymo projekto tikslas ir uždaviniai – mažinti darbo jėgos apmokestinimą mažas ir vidutines pajamas gaunantiems asmenims, taikant didesnę maksimalų neapmokestinamąjį pajamų dydį (toliau – NPD) už 2023 ir vėlesnius mokesčius metus. Ši priemonė, pirmiausia, veikta kaip tikslinė priemonė, nukreipta į socialiai jautresnes gyventojų grupes, užtikrinama jų pajamų ir rankas augimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. 239 0151) Tiesioginių mokesčių ir tarptautinio apmokestinimo skyriaus (skyriaus vedėjas Evaldas Putrimas, tel. 219 9476, el. paštas Evaldas.Putrimas@finmin.lt) vyriausioji specialistė Diana Kariūnaitė (tel. 239 0187, el. paštas Diana.Kariunaite@finmin.lt) ir Finansų politikos departamento (direktorius Irmantas Mikulėnas, tel. 219 9342) Pajamų analizės ir planavimo skyriaus vedėja Eglė Bajorinienė (tel. 219 9377, el. paštas Egle.Bajoriniene@finmin.lt).

3. Dabartinis teisinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Pagal galiojančias Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nuostatas šiuo metu pajamoms iš darbo santykių arba jų esmę atitinkančių santykių maksimalus bendras taikytinas mėnesio NPD yra 540 eurų (maksimalus metinis NPD yra 6 480 eurų), neįgaliesiems ir riboto darbingumo asmenims taikomas didesnis NPD – 870 eurų arba 810 eurų, priklausomai nuo neįgalumo ar darbingumo lygio.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma tiems gyventojams, kurių mėnesio pajamos neviršija 1 926 eurų (maždaug vieno 2023 metams projektuojamo vidutinio darbo užmokesčio), už 2023 metus taikyti

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0660&from=EN>.

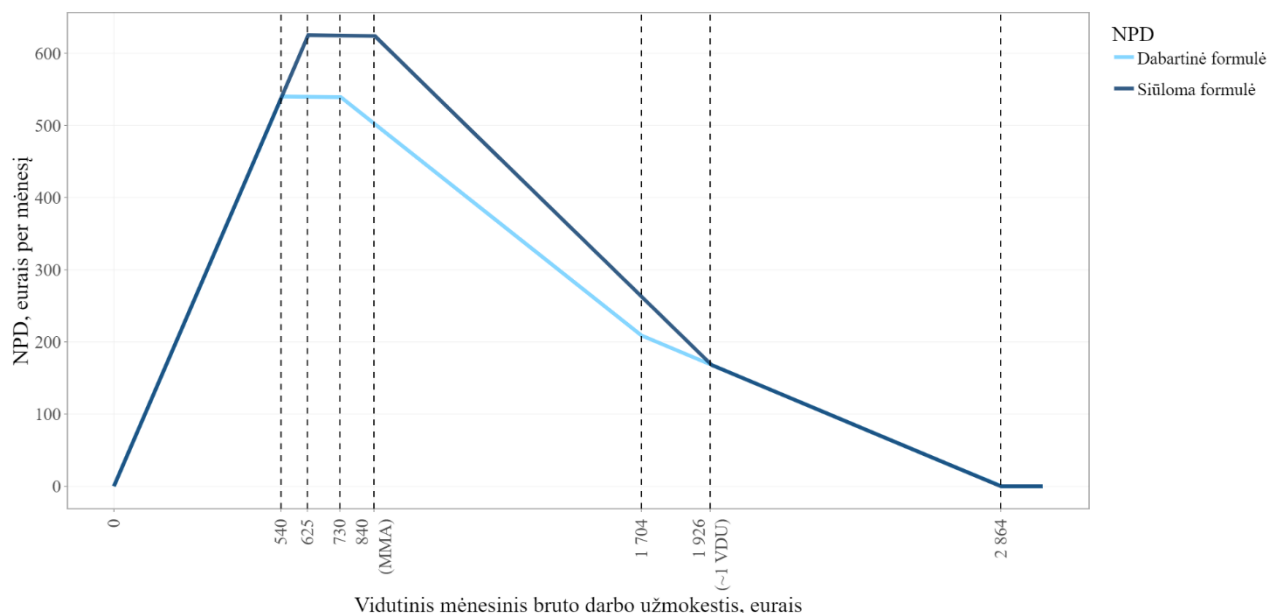
² <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2022/07/28/Surging-Energy-Prices-in-Europe-in-the-Aftermath-of-the-War-How-to-Support-the-Vulnerable-521457>.

³ [Informaciniai pranešimai spaudai, skelbiami Oficialiosios statistikos portale.](#)

didesnį nei šiuo metu galiojantį maksimalų mėnesio NPD – 625 eurų (atitinkamai didesnį – 7 500 eurų – metinį NPD); gyventojams, kurių pajamos per mėnesį viršija 1 926 eurų, būtų išlaikytas šiuo metu taikomas NPD, t. y. jiems taikytinas NPD ir toliau būtų apskaičiuojamas pagal šiuo metu Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme nustatytą formulę. 1 926 eurų bruto mėnesio atlyginimo riba, iki kurios taikomas NPD didėtų (palyginti šiuo metu galiojanti riba, iki kurios taikomas didesnis NPD, yra 1 704 eurai), yra parinkta atsižvelgiant į projektuojamą vidutinį mėnesinį kitų metų darbo užmokestį ir siekiant užtikrinti tolygų mokesčių naštos pasikeitimą tarp asmenų, kuriems NPD didėja, ir asmenų, kurių NPD nesikeičia, kartu išlaikant NPD formulės paprastumą.

Kadangi dėl šio siūlymo pajamos į rankas didėtų asmenims, uždirbantiems iki maždaug vieno vidutinio darbo užmokesčio, ir nesikeistų daugiau uždirbantiems asmenims, ši priemonė tikslingai prisidėtų prie piniginio skurdo ir pajamų nelygybės lygio Lietuvoje mažinimo, kartu išlaikant efektyvų biudžeto lėšų panaudojimą. Be to, atotrūkis tarp minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) ir ją uždirbantiems asmenims taikomo NPD išliktų nepakitęs – šiuo metu NPD sudaro 74 procentus MMA, o priėmus pasiūlymą jis sudarytų 74,4 procento MMA.

Kartu siūloma neįgaliesiems ir riboto darbingumo asmenims taikytiną NPD proporcingai didinti nuo 870 iki 1 005 eurų (didesnį neįgalumą ar mažesnį darbingumą turintiems asmenims), o kitiems nuo 810 iki 935 eurų.

Priėmus pakeitimus, asmens, uždirbančio MMA, mėnesio pajamos į rankas padidėtų 83,55 euro (įskaitant ir paties MMA didėjimo poveikį), uždirbančio 1 000 eurų asmens pajamos padidėtų 21,92 euro, o uždirbančio 1 926 eurų ir daugiau – nesikeistų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

NPD padidinimas lemtų mažiasias pajamas uždirbančių gyventojų gaunamų pajamų padidėjimą į rankas, kartu prisidėtų prie vartojimo, o tai turėtų teigiamą įtaką ir verslui.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, galiojantys teisės aktai, kuriuos būtina pakeisti ar panaikinti, priėmus teikiamą Įstatymo projektą

Priėmus Įstatymo projektą, pakeisti ar panaikinti galiojančių įstatymų nereikės.

10. Įstatymo projekto atitikties Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų ir kitų norminių teisės aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimams ir bendrinės lietuvių kalbos normoms, sąvokų ir terminų įvertinimas

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu neapibrėžiama naujų sąvokų.

11. Įstatymo projekto atitikties Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai

Priėmus Įstatymo projektą, turės būti pakeisti jo įgyvendinamieji teisės aktai, susiję su mokesčio deklaravimo tvarka (rengėja – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos).

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymo įgyvendinimas

Padidinus maksimalų taikytiną NPD ir neįgaliesiems bei riboto darbingumo asmenims taikytiną NPD, preliminariniu skaičiavimu, valstybės ir savivaldybių biudžetai per metus neteks apie 164,3 milijono eurų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas jo rengimo metu buvo teiktas išvadoms gauti verslo ir darbuotojų interesus atstovaujančioms organizacijoms.

15. Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai

„Neapmokestinamasis pajamų dydis“, „pajamos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
